Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (esimene koda)

15. mai 2019*

Eelotsusetaotlus – EMÜ-Türgi assotsiatsioonileping – Lisaprotokoll – Artikkel 59 – Otsus nr 3/80 – Võõrtöötajate sotsiaalkindlustus – Elukohatingimusest loobumine – Artikkel 6 – Invaliidsushüvitis – Maksmise lõpetamine – Määrus (EÜ) nr 883/2004 – Mitteosamakselised rahalised erihüvitised – Elukohatingimus – Direktiiv 2003/109/EÜ – Pikaajalise elaniku staatus

Kohtuasjas C-677/17,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Centrale Raad van Beroepi (avaliku teenistuse ja sotsiaalkindlustusasjade apellatsioonikohus, Madalmaad) 1. detsembri 2017. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 4. detsembril 2017, menetluses

M. Çoban

versus

Raad van bestuur van het Uitvoeringsinstituut werknemersverzekeringen,

EUROOPA KOHUS (esimene koda),

koosseisus: Euroopa Kohtu asepresident R. Silva de Lapuerta (ettekandja) esimese koja presidendi ülesannetes, kohtunikud J.-C. Bonichot, E. Regan, C. G. Fernlund ja S. Rodin,

kohtujurist: E. Sharpston,

kohtusekretär: ametnik R. Schiano,

arvestades kirjalikku menetlust ja 3. oktoobri 2018. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

– M. Çoban, esindajad: *advocaat* R. Akkaya ja *advocaat* Z. M. Alaca,

– Raad van bestuur van het Uitvoeringsinstituut werknemersverzekeringen, esindaja: J. Hut,

– Madalmaade valitsus, esindajad: M. K Bulterman ja H. S. Gijzen,

– Euroopa Komisjon, esindajad: D. Martin ja M. van Beek,

olles 28. veebruari 2019. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

* Kohtumenetluse keel: hollandi.

otsuse

1 Eelotsusetaotlus käsitleb küsimust, kuidas tõlgendada assotsiatsiooninõukogu 19. septembri 1980. aasta otsuse nr 3/80, mis käsitleb Euroopa ühenduste liikmesriikide sotsiaalkindlustussüsteemide kohaldamist Türgi töötajate ja nende pereliikmete suhtes (EÜT 1983, C 110, lk 60), artikli 6 lõike 1 esimest lõiku koostoimes lisaprotokolli, millele kirjutati alla Brüsselis 23. novembril 1970 ning mis sõlmiti, kiideti heaks ja kinnitati ühenduse nimel nõukogu 19. detsembri 1972. aasta määrusega (EMÜ) nr 2760/72 (EÜT 1972, L 293, lk 1; ELT eriväljaanne 11/11, lk 41) (edaspidi „lisaprotokoll“), artikliga 59. Assotsiatsiooninõukogu asutati lepinguga, millega loodi assotsiatsioon Euroopa Majandusühenduse ja Türgi vahel ning millele kirjutasid 12. septembril 1963 Ankaras alla ühelt poolt Türgi Vabariik ning teiselt poolt EMÜ liikmesriigid ja ühendus ning mis sõlmiti, kiideti heaks ja kinnitati ühenduse nimel nõukogu 23. detsembri 1963. aasta otsusega 64/732/EMÜ (EÜT 1964, 217, lk 3685; ELT eriväljaanne 11/11, lk 10) (edaspidi „assotsiatsioonileping“).

2 Taotlus on esitatud M. Çobani ja Raad van bestuur van het Uitvoeringsinstituut werknemersverzekeringeni (töötajate sotsiaalkindlustust haldava asutuse haldusnõukogu, Madalmaad, edaspidi „Uwv“) vahelises vaidluses selle üle, et Uwv jättis rahuldamata M. Çobani taotluse lisahüvitise saamiseks Madalmaade õigusnormide alusel.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

Assotsiatsioonileping

3 Vastavalt assotsiatsioonilepingu artikli 2 lõikele 1 on selle lepingu eesmärk aidata kaasa jätkuvale ja tasakaalustatud kaubandus- ja majandussidemete tugevnemisele lepingupoolte vahel, võttes täiel määral arvesse vajadust tagada Türgi majanduse kiirendatud areng ning parandada Türgi rahva tööhõivet ja elutingimusi.

Lisaprotokoll

4 Lisaprotokollis sisaldub II jaotis „Isikute ja teenuste liikumine“, mille I peatükis käsitletakse „[t]öötajaid“.

5 Lisaprotokolli artiklis 39, mis kuulub II jaotise I peatükki, on ette nähtud:

„1. Enne käesoleva protokolli jõustumisele järgneva esimese aasta lõppu võtab assotsiatsiooninõukogu vastu sotsiaalkindlustusmeetmed ühenduse piires liikuvate Türgi kodakondsusega töötajate ning nende ühenduses elavate perekondade jaoks.

[…]

4. Vanaduspensione, surma puhul makstavaid hüvitisi ja töövõimetuspensione, mille saamise õigus on tekkinud lõike 2 alusel vastu võetud meetmete kohaselt, peab olema võimalus Türki üle kanda.

[…]“

6 Lisaprotokolli IV jaotisse „Üld- ja lõppsätted“ kuuluv artikkel 59 on sõnastatud järgmiselt:

„Käesoleva protokolliga hõlmatud valdkondades ei kohelda Türgit soodsamalt, kui liikmesriigid üksteist vastavalt ühenduse asutamislepingule kohtlevad.“

7 Lisaprotokolli artiklis 62 on sätestatud:

„Käesolev protokoll ja selle lisad moodustavad [assotsiatsioonilepingu] lahutamatu osa.“

Otsus nr 3/80

8 Otsuse nr 3/80 artiklis 2 „Isikuline kohaldamisala“ on ette nähtud:

„Käesolevat otsust kohaldatakse

– töötajate suhtes, kelle suhtes kehtivad või kehtisid ühe või mitme liikmesriigi õigusaktid ning kes on Türgi kodanikud,

– nende töötajate pereliikmete suhtes, kes elavad ühe liikmesriigi territooriumil,

– nende töötajate ülalpidamisel olnud isikute suhtes“. [Siin ja edaspidi on nimetatud otsust tsiteeritud mitteametlikus tõlkes.]

9 Otsuse artiklis 4 „Reguleerimisala“ on ette nähtud:

„1. Käesolevat otsust kohaldatakse kõigi õigusaktide suhtes, mis reguleerivad järgmisi sotsiaalkindlustusliike:

[…]

b) invaliidsushüvitised, sealhulgas hüvitised, mis on mõeldud töövõime säilitamiseks või parandamiseks;

[…]

2. Käesolevat otsust kohaldatakse kõigi sotsiaalkindlustuse üld- ja eriskeemide suhtes, olenemata sellest, kas need on osamakselised või mitteosamakselised, samuti kindlustusskeemide suhtes, mis on seotud tööandja või laevaomaniku vastutusega lõikes 1 osutatud hüvitiste suhtes.

[…]“.

10 Otsuse nr 3/80 artikli 6 „Elukohatingimusest loobumine […]“ lõike 1 esimeses lõigus on sätestatud:

„Välja arvatud juhul, kui käesolevas otsuses on sätestatud teisiti, ei tohi rahalisi invaliidsus-, vanadus- või toitjakaotushüvitisi ning tööõnnetus- ja kutsehaiguspensione, mille saamiseks on omandatud õigus ühe või mitme liikmesriigi õigusaktide alusel, mingil viisil vähendada, muuta, peatada, tühistada või konfiskeerida seetõttu, et nende saaja elab Türgis või liikmesriigi territooriumil, mis ei ole see liikmesriik, kus asub hüvitiste maksmise eest vastutav asutus.“

Määrus nr 883/2004

11 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2004. aasta määruse (EÜ) nr 883/2004 sotsiaalkindlustussüsteemide kooskõlastamise kohta (ELT 2004, L 166, lk 1; ELT eriväljaanne 05/05, lk 72), mida on muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. septembri 2009. aasta määrusega (EÜ) nr 988/2009 (ELT 2009, L 284, lk 43) (edaspidi „määrus nr 883/2004"), artiklis 7 „Elukohaeeskirjadest loobumine" on ette nähtud:

„Kui käesolevas määruses ei ole sätestatud teisiti, ei rakendata ühe või mitme liikmesriigi õigusaktide või käesoleva määruse alusel makstavatele rahalistele hüvitistele vähendamist, muutmist, peatamist, tühistamist ega konfiskeerimist asjaolu tõttu, et hüvitisesaaja või tema pereliikmete elukohaks on mõni teine liikmesriik kui hüvitiste maksmise eest vastutava asutuse asukohariik."

12 Määruse nr 883/2004 artiklis 70 on sätestatud:

„1. Käesolevat artiklit kohaldatakse mitteosamakseliste rahaliste erihüvitiste suhtes, mida makstakse nende õigusaktide alusel, millel oma ulatuse, eesmärkide ja/või kohaldamistingimuste tõttu on nii artikli 3 lõikes 1 osutatud sotsiaalkindlustust kui ka sotsiaalabi reguleerivate õigusaktide iseloom.

2. Käesolevas peatükis tähendavad mitteosamakselised rahalised erihüvitised hüvitisi, mis:

[…]

c) on loetletud X lisas.

3. Artiklit 7 ja käesoleva jaotise teisi peatükke ei kohaldata käesoleva artikli lõikes 2 osutatud hüvitiste suhtes.

4. Lõikes 2 osutatud hüvitisi antakse eranditult asjaomase isiku elukohajärgses liikmesriigis kooskõlas selle riigi õigusaktidega. Selliseid hüvitisi annab elukohajärgne asutus oma kulul."

13 Määruse X lisas „Mitteosamakselised rahalised erihüvitised" on Madalmaade kohta ette nähtud järgmised hüvitised:

„[…]

b) 6. novembri 1986. aasta lisahüvitiste seadus (TW)."

Direktiiv 2003/109

14 Nõukogu 25. novembri 2003. aasta direktiivi 2003/109/EÜ pikaajalistest elanikest kolmandate riikide kodanike staatuse kohta (ELT 2004, L 16, lk 44; ELT eriväljaanne 19/06, lk 272) põhjendustes 2, 4, 6 ja 12 on ette nähtud:

„(2) Oma erakorralisel istungil Tamperes 15. ja 16. oktoobril 1999 teatas Euroopa Ülemkogu, et kolmandate riikide kodanike õiguslikku seisundit tuleks lähendada liikmesriikide kodanike omale ning et isikule, kes on teatud kindlaksmääratud aja jooksul liikmesriigis seaduslikult elanud ja kellel on pikaajaline elamisluba, tuleks selles liikmesriigis anda kogum ühtseid õigusi, mis on võimalikult lähedased EL kodanike õigustele.

[…]

(4) Liikmesriigis pikaajaliselt elavate kolmandate riikide kodanike integratsioon edendab oluliselt majanduslikku ja sotsiaalset ühtekuuluvust, mis on asutamislepingus sätestatud põhieesmärk.

[…]

(6) Pikaajalise elaniku staatuse saamise põhikriteeriumiks peaks olema liikmesriigi territooriumil elamise kestus. Elamine peaks olema seaduslik ja pidev, et isik võiks näidata, et ta on riigiga püsivad sidemed loonud. Tuleks ette näha teatud paindlikkus, et saaks arvesse võtta olukordi, kus isik peab ajutiselt riigist lahkuma.

[…]

(12) Selleks et pikaajalised elanikud saaksid tõhusalt integreeruda ühiskonda, kus nad elavad, tuleb pikaajalisi elanikke kohelda võrdselt liikmesriigi kodanikega paljudes majanduslikes ja sotsiaalsetes küsimustes käesolevas direktiivis määratletud asjaomastel tingimustel.“

15 Direktiivi artiklis 1 on sätestatud:

„Käesolevas direktiivis määratletakse:

a) tingimused, mille kohaselt liikmesriik võib tema territooriumil seaduslikult elavale kolmanda riigi kodanikule anda pikaajalise elaniku staatuse või selle staatuse tühistada, ja selle staatusega kaasnevad õigused; ning

b) seda staatust omavate kolmandate riikide kodanike elamise tingimused muudes liikmesriikides kui see, kus talle pikaajalise elaniku staatus anti.“

16 Direktiivi 2003/109 artiklis 8 on ette nähtud:

1. Pikaajalise elaniku elamisluba on alaline, kui artiklis 9 ei ole ette nähtud teisiti.

2. Liikmesriigid annavad pikaajalistele elanikele pikaajalise elaniku EL elamisloa. Elamisluba kehtib vähemalt viis aastat; see on vajaduse korral taotluse alusel automaatselt pikendatav.

[…]“.

Madalmaade õigus

17 Põhikohtuasja asjaoludele kohaldatavas versioonis 6. novembri 1986. aasta täiendavate hüvitiste seaduse (Toeslagenwet; *Stb*. 1986, nr 567) artiklis 4a on sätestatud:

„1. Artiklis 2 nimetatud isikul ei ole õigust lisahüvitisele ajavahemikul, mil ta Madalmaades ei ela.

2. Artiklis 2 nimetatud isik, kellel lõike 1 kohaselt õigus lisahüvitisele puudub, võib lisahüvitist taotleda alates päevast, mil ta elab Madalmaades, kui ta vastab artikli 2 lõigetes 1, 2 või 3 nimetatud tingimustele.“

18 22. aprilli 1999. aasta tagasirändeseaduse (Remigratiewet; *Stb*. 1999, nr 232) artikli 8 lõikes 1 on ette nähtud:

„Isikud, kes on käesoleva seaduse alusel tagasi pöördunud, võivad naasta Madalmaadesse ühe aasta jooksul pärast kuupäeva, mil nad asusid elama sihtriiki.“

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

19 M. Çoban on Türgi kodanik, kes töötas teatud ajavahemikul Madalmaades.

20 Ta lõpetas 11. septembril 2006 töötamise haiguse tõttu.

21 Alates 18. detsembrist 2006 on tal pikaajalise elaniku EL elamisluba, mis on välja antud vastavalt direktiivi 2003/109 sätetele.

22 Uwv määras M. Çobanile 8. septembrist 2008 vastavalt 10. novembri 2005. aasta töötamist ja sissetulekut töövõime alusel reguleerivale seadusele (Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen; *Stb*. 2005, nr 572) hüvitise, mis arvutati tema töövõime 45%–55% vähenemise põhjal. Lisaks määras Uwv M. Çobanile TW alusel minimaalse sissetuleku tagamiseks lisahüvitise.

23 M. Çoban teatas 10. veebruaril 2014 Uwv-le, et tal on kavas asuda alates 1. aprillist 2014 elama Türki. Uwv lõpetas 12. veebruari 2014. aasta otsusega M. Çobanile varem määratud lisahüvitise maksmine alates 1. aprillist 2014.

24 Türki naasmise raames taotles ja sai M. Çoban Madalmaade ametiasutustelt tagasipöördumistoetust. M. Çoban asus Türki elama 18. märtsil 2014. Eelotsusetaotlusest selgub, et sellel kuupäeval oli tal endiselt pikaajalise elaniku EL elamisluba.

25 M. Çoban esitas Türgist 9. juulil 2014 Uwv-le uue taotluse lisahüvitise maksmiseks. Eelotsusetaotluse esitanud kohus märgib, et selle uue taotluse eesmärk on selle lisahüvitise ennistamine, mille maksmise Uwv 12. veebruaril 2014 tühistas.

26 Uwv jättis taotluse 1. augusti 2014. aasta otsusega rahuldamata.

27 M. Çoban esitas viimati nimetatud otsuse peale vaide Uwv-le, kes oma 20. oktoobri 2014. aasta otsusega kinnitas lisahüvitise taotluse rahuldamata jätmist TW artikli 4a alusel, mille kohaselt on üksnes Madalmaades elaval isikul õigus sellisele hüvitisele.

28 Põhikohtuasja apellatsioonkaebuse esitaja esitas Uwv 20. oktoobri 2014. aasta otsuse peale kaebuse rechtbank Amsterdamile (Amsterdami esimese astme kohus, Madalmaad).

29 Nimetatud kohus jättis selle kaebuse 18. juuni 2015. aasta otsusega rahuldamata muu hulgas põhjusel, et M. Çoban ei ole sarnases olukorras Türgi kodanikega, keda puudutavad 26. mai 2011. aasta kohtuotsuse Akdas jt (C-485/07, EU:C:2011:346) aluseks olevad asjaolud.

30 M. Çoban esitas selle kohtuotsuse peale apellatsioonkaebuse Centrale Raad van Beroepile (avaliku teenistuse ja sotsiaalkindlustusasjade apellatsioonikohus, Madalmaad).

31 Eelotsusetaotluse esitanud kohus täheldab, et M. Çoban lahkus lõplikult Madalmaade seaduslikult tööturult ajahetkel, kui ta muutus töövõimetuks, mistõttu ta kaotas selles liikmesriigi elamise õiguse assotsiatsioonilepingu alusel. Kuna selle asjaolu tõttu on ta sarnases olukorras Türgi kodanikega, keda puudutab kohtuasi, milles tehti 26. mai 2011. aasta kohtuotsus Akdas jt (C-485/07, EU:C:2011:346), peaks M. Çobanil põhimõtteliselt olema võimalik tugineda õigusele kanda üle põhikohtuasjas kõnealune lisahüvitis otsuse nr 3/80 artikli 6 lõike 1 esimese lõigu alusel.

32 Eelotsusetaotluse esitanud kohus rõhutab siiski, et vastupidi selles kohtuasjas kõne all olevatele Türgi kodanikele lahkus M. Çoban Madalmaadest omal vabal tahtel. Nimelt märgib kohus, et põhikohtuasja apellatsioonkaebuse esitajal oli Türki tagasipöördumise kuupäeval selles liikmesriigis pikaajalise elaniku staatus direktiivi 2003/109 tähenduses. Peale selle võis ta tagasirändeseaduse alusel pöörduda tagasi sellesse liikmesriiki ühe aasta jooksul pärast lahkumist.

33 Niisiis on M. Çobani olukorral samuti sarnasusi nende Türgi kodanike olukorraga, keda puudutab kohtuasi, milles tehti 14. jaanuari 2015. aasta kohtuotsus Demirci jt (C-171/13, EU:C:2015:8).

34 Seega on eelotsusetaotluse esitanud kohtul tekkinud 26. mai 2011. aasta kohtuotsusest Akdas jt (C-485/07, EU:C:2011:346) ja 14. jaanuari 2015. aasta kohtuotsusest Demirci jt (C-171/13, EU:C:2015:8) tulenevat kohtupraktikat arvestades küsimus, kas lisaprotokolli artikli 59 kohaldamiseks võib M. Çobani olukorda tulemusrikkalt võrrelda nende liidu kodanike olukorraga, kes ei saa üle kanda sellist hüvitist, nagu on põhikohtuasjas kõne all.

35 Neil asjaoludel otsustas Centrale Raad van Beroep (avaliku teenistuse ja sotsiaalkindlustusasjade apellatsioonikohus) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

„[1.] Kas [otsuse nr 3/80] artikli 6 lõi[ke] 1 [esimest lõiku] tuleb [lisaprotokolli] artiklit 59 arvestades tõlgendada nii, et sellega on vastuolus selline liikmesriigi õigusnorm nagu [TW] artikkel 4a, mille kohaselt lõpetatakse lisahüvitise maksmine, kui seda saav isik asub elama Türki, olgugi et ta lahkub liikmesriigi territooriumilt omal tahtel?

[2.] Kas seejuures on oluline, et asjaomasel isikul ei ole riigist lahkumise ajal enam riigis elamise õigust [assotsiatsioonilepingu] alusel, kuid tal on [direktiivi 2003/109 alusel pikaajalise elaniku EL elamisluba]?

[3.] Kas seejuures on oluline, et asjaomasel isikul on liikmesriigi õigusnormide alusel võimalus ühe aasta jooksul pärast riigist lahkumist riiki tagasi pöörduda ja seega lisahüvitist uuesti saada, ja et see võimalus säilib seni, kuni isikul on [nimetatud direktiivi alusel pikaajalise elaniku EL elamisluba]?“

Eelotsuse küsimuste analüüs

36 Nende küsimustega, mida tuleb analüüsida koos, küsib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt, kas otsuse nr 3/80 artikli 6 lõike 1 esimest lõiku koostoimes lisaprotokolli artikliga 59 tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus selline riigisisene säte nagu põhikohtuasjas kõnealune säte, millega lõpetatakse sellise lisahüvitise maksmine Türgi kodanikule, kes pöördub tagasi oma päritoluriiki ning kellel on vastuvõtvast liikmesriigist lahkumise kuupäeval direktiivi 2003/109 tähenduses pikaajalise elaniku staatus.

37 Sellega seoses tuleb täheldada, et otsuse nr 3/80 eesmärk on kooskõlastada liikmesriikide sotsiaalkindlustusskeemid, et anda Türgi töötajatele, kes töötavad või on töötanud liidus, ning nende töötajate pereliikmetele ja nende ülalpidamisel olnud isikutele õigused hüvitistele traditsioonilistes sotsiaalkindlustusliikides (10. septembri 1996. aasta kohtuotsus Taflan-Met jt, C-277/94, EU:C:1996:315, punkt 26).

38 Otsuse nr 3/80 artikli 2 kohaselt kohaldatakse seda eelkõige Türgi töötajate suhtes, kelle suhtes kehtivad või kehtisid ühe või mitme liikmesriigi õigusaktid.

39 Mis puudutab otsuse nr 3/80 reguleerimisala, siis selle otsuse artikli 4 lõigetest 1 ja 2 nähtub, et otsust kohaldatakse kõigi õigusaktide suhtes, mis reguleerivad sotsiaalkindlustusliike, mis puudutavad muu hulgas invaliidsushüvitisi, sealhulgas hüvitised, mis on mõeldud töövõime säilitamiseks või parandamiseks, ning sotsiaalkindlustuse üld- ja eriskeeme, olenemata sellest, kas need on osamakselised või mitteosamakselised.

40 Käesolevas asjas ei ole vaidlust selles, et M. Çoban sai Madalmaade sotsiaalkindlustuse valdkonna õigusnormides ette nähtud invaliidsushüvitist ning põhikohtuasjas vaidlusaluse hüvitise eesmärk on suurendada seda pensioni, et tagada minimaalne sissetulek. Järelikult tuleb see hüvitis samastada invaliidsushüvitisega otsuse nr 3/80 artikli 4 lõike 1 punkti b tähenduses.

41 Seega on otsus nr 3/80 kohaldatav sellisele olukorrale nagu põhikohtuasjas.

42 Otsuse nr 3/80 artikli 6 lõike 1 esimene lõik, millega rakendatakse lisaprotokolli artikli 39 lõiget 4, annab Türgi töötajatele õiguse säilitada Türgis või muu liikmesriigi kui hüvitiste maksmise eest vastutava asutuse asukohariigi territooriumil rahalisi invaliidsus-, vanadus- või toitjakaotushüvitisi ning tööõnnetus- ja kutsehaiguspensione, mille saamiseks on omandatud õigus ühe või mitme liikmesriigi õigusaktide alusel.

43 Otsuses nr 3/80 ei ole ette nähtud ühtegi erandit ega piirangut selle artikli 6 lõike 1 esimeses lõigus sätestatud elukohatingimuse keelu kohta (26. mai 2011. aasta kohtuotsus Akdas jt, C-485/07, EU:C:2011:346, punkt 80).

44 Antud juhul tühistas Uwv 12. veebruari 2014. aasta otsusega põhikohtuasjas kõnealuse lisahüvitise maksmise alates 1. aprillil 2014 põhjusel, et M. Çoban andis talle teada oma kavatsusest pöörduda viimati nimetatud kuupäeval tagasi Türki. M. Çoban esitas 9. juulil 2014 seega Türgist uue lisahüvitise taotluse, millega eelotsusetaotluse esitanud kohtu esitatud teabe kohaselt paluti Uwv tühistatud lisahüvitise ennistamist.

45 Kuna põhikohtuasjas apellatsioonkaebuse esitaja esitatud viimati nimetatud taotluse eesmärk on eelotsusetaotluse esitanud kohtu sõnul TW alusel omandatud lisahüvitise saamise õiguse ennistamine, siis tuleb nõustuda kohtujuristi seisukohaga tema ettepaneku punktides 60 ja 62, et põhimenetluses tugineb M. Çoban liikmesriigi õigusnormide alusel omandatud invaliidsushüvitise õigusele vastavalt otsuse nr 3/80 artikli 6 lõike 1 esimesele lõigule.

46 Neil asjaoludel kuulub M. Çobani olukord selle sätte kohaldamisalasse.

47 Siiski tuleb tõdeda, et põhikohtuasjas kõnealune lisahüvitis kujutab endast määruse nr 883/2004 X lisasse TW kandmise kohaselt „mitteosamakselist rahalist erihüvitist“ selle määruse artikli 70 lõike 2 tähenduses.

48 Määruse nr 883/2004 artikli 70 lõike 3 kohaselt ei kohaldata määruse artiklis 7 ette nähtud elukohatingimusest loobumist selliste hüvitiste suhtes. Sama määruse artikli 70 lõike 4 kohaselt antakse neid hüvitisi eranditult asjaomase isiku elukohajärgses liikmesriigis kooskõlas selle riigi õigusaktidega.

49 Sellest tuleneb, et määruse nr 883/2004 kohaldamisalasse kuuluvad liidu kodanikud saavad sellist mitteosamakselist rahalist erihüvitist nagu põhikohtuasjas kõnealune lisahüvitis üksnes siis, kui nad elavad selle andnud liikmesriigis.

50 Seega kohaldub liidu kodanikele Madalmaade Kuningriigi territooriumil elamise tingimus, mis on seatud TW artikliga 4a selleks, et saada selle õigusakti alusel lisahüvitist.

51 Tuleb aga märkida, et lisaprotokolli artiklis 59 on ette nähtud, et lisaprotokolliga hõlmatud valdkondades ei kohelda Türgit soodsamalt, kui liikmesriigid üksteist vastavalt ühenduse asutamislepingule kohtlevad.

52 Lisaprotokoll hõlmab nimelt II jaotise sõnastuse kohaselt isikute ja teenuste liikumist ning eelkõige sotsiaalkindlustusmeetmeid liidu piires liikuvate Türgi kodakondsusega töötajate jaoks, mis sisalduvad otsuses nr 3/80.

53 Seega tuleb analüüsida, kas lisaprotokolli artiklit 59 arvestades toob asjaolu, et selline Türgi kodanik nagu M. Çoban võib otsuse nr 3/80 artikli 6 lõike 1 esimese lõigu alusel säilitada õiguse sellisele lisahüvitisele nagu põhikohtuasjas kõnealune hüvitis pärast seda, kui ta on asunud elama Türki, samas kui liidu kodanikele jääb kehtima elukohatingimus, mis on sellise õiguse saamiseks TW artikliga 4a seatud, kaasa selle, et seda Türgi kodanikku koheldakse soodsamalt kui liidu kodanikke, kes on sarnases olukorras.

54 Sellega seoses on Euroopa Kohus otsustanud 26. mai 2011. aasta kohtuotsuse Akdas jt (C-485/07, EU:C:2011:346) punktis 95, et sellist endiste Türgi võõrtöötajate olukorda, kui nad naasid Türki pärast seda, kui nad kaotasid vastuvõtvas liikmesriigis elamise õiguse seal töövõimetuks jäämise tõttu, ei saa tulemusrikkalt võrrelda lisaprotokolli artikli 59 kohaldamiseks liikmesriigi kodanike olukorraga, kuna neil on õigus liikmesriikide territooriumil vabalt liikuda ja elada ning neil säilib elamisõigus liikmesriigis, kes neile kõnealuse hüvitise määras, mistõttu saavad nad esiteks teha valiku selle liikmesriigi territooriumilt lahkuda, kaotades seeläbi selle hüvitise, ning teiseks saavad nad iga hetk asjaomasesse liikmesriiki tagasi pöörduda.

55 Antud juhul ei saa M. Çobani olukorda võrrelda Türgi kodanike olukorraga, keda puudutas kohtuasi, milles tehti nimetatud kohtuotsus, kuna kuupäeval, mil M. Çoban lahkus Madalmaadest Türki, ei kaotanud ta oma õigust elada selles liikmesriigis.

56 Nimelt selgub Euroopa Kohtule esitatud toimikust, et sellel kuupäeval oli M. Çobanil Madalmaade pikaajalise elaniku staatus direktiivi 2003/109 tähenduses.

57 Tuleb aga märkida, et direktiivi 2003/109 artikli 8 kohaselt on pikaajalise elaniku elamisluba alaline, kui direktiivi artiklis 9, mis puudutab selle staatuse tühistamist või kaotamist, ei ole ette nähtud teisiti.

58 Nagu nähtub direktiivi 2003/109 põhjendustest 4, 6 ja 12, on direktiivi peamine eesmärk pealegi liikmesriigis pikaajaliselt elavate kolmandate riikide kodanike integratsioon. Nagu nähtub ka selle direktiivi põhjendusest 2, on direktiivi eesmärk samuti lähendada kolmandate riikide kodanike õiguslikku seisundit liikmesriikide kodanike omale, andes neile pikaajalise elaniku staatuse (18. oktoobri 2012. aasta kohtuotsus Singh, C-502/10, EU:C:2012:636, punkt 45).

59 Seega sellist staatust omades oli M. Çobanil võimalik kuupäeval, mil ta lahkus Madalmaadest Türki, täita selle liikmesriigi territooriumil elamise tingimust, mis oli seatud TWga selleks, et saada põhikohtuasjas kõnealust lisahüvitist, sama moodi nagu liidu kodanik, kes elab Madalmaades.

60 Sellest tuleneb, et lisaprotokolli artikli 59 kohaldamiseks tuleb M. Çobani olukorda pidada sarnaseks Madalmaades elava liidu kodaniku olukorraga, kes omandas õiguse saada TW alusel lisahüvitist.

61 Neil tingimustel toob asjaolu, et selline Türgi kodanik nagu M. Çoban võib otsuse nr 3/80 artikli 6 lõike 1 esimese lõigu alusel säilitada õiguse sellisele lisahüvitisele nagu põhikohtuasjas kõnealune hüvitis pärast seda, kui ta on asunud elama Türki, samas kui liidu kodanikele jääb kehtima Madalmaade territooriumil elamise tingimus, mis on sellise õiguse saamiseks TW artikliga 4a seatud, kaasa selle, et seda Türgi kodanikku koheldakse soodsamalt kui liidu kodanikke, kes on sarnases olukorras, mis ei ole kooskõlas lisaprotokolli artiklist 59 tulenevate nõuetega.

62 Eeltoodud kaalutlusi arvesse võttes tuleb vastata esitatud küsimustele, et otsuse nr 3/80 artikli 6 lõike 1 esimest lõiku koostoimes lisaprotokolli artikliga 59 tuleb tõlgendada nii, et sellega ei ole vastuolus selline riigisisene säte nagu põhikohtuasjas kõnealune säte, millega lõpetatakse lisahüvitise maksmine Türgi kodanikule, kes pöördub tagasi oma päritoluriiki ning kellel on vastuvõtvast liikmesriigist lahkumise kuupäeval direktiivi 2003/109 tähenduses pikaajalise elaniku staatus.

Kohtukulud

63 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse liikmesriigi kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (esimene koda) otsustab:

Assotsiatsiooninõukogu 19. septembri 1980. aasta otsuse nr 3/80, mis käsitleb Euroopa ühenduste liikmesriikide sotsiaalkindlustussüsteemide kohaldamist Türgi töötajate ja nende pereliikmete suhtes, artikli 6 lõike 1 esimest lõiku koostoimes lisaprotokolli, millele kirjutati alla Brüsselis 23. novembril 1970 ning mis sõlmiti, kiideti heaks ja kinnitati ühenduse nimel nõukogu 19. detsembri 1972. aasta määrusega (EMÜ) nr 2760/72, artikliga 59 tuleb tõlgendada nii, et sellega ei ole vastuolus selline riigisisene säte nagu põhikohtuasjas kõnealune säte, millega lõpetatakse lisahüvitise maksmine Türgi kodanikule, kes pöördub tagasi oma päritoluriiki ning kellel on vastuvõtvast liikmesriigist lahkumise kuupäeval nõukogu 25. novembri 2003. aasta direktiivi 2003/109/EÜ (pikaajalistest elanikest kolmandate riikide kodanike staatuse kohta) tähenduses pikaajalise elaniku staatus.

Allkirjad